
антонич
три перстені
лас

ТРИ ПЕРСТЕНІ

богдан ігор антонич

три перстені

поеми й лірика

накладом богдана дороцького

л ь в і в

обгортка й оформлення книжки
володимира ласовського

Друкарня Наукового Товариства імени Шевченка у Львові

А В Т О П О Р Т Р Е Т

»Я все — п'яний дітвак із сонцем у кишені«.
— — — — — — —
»Я — закоханий в житті поганин«.

З першої книжки »Привітання життя«.

Червоні клени й клени срібні,
над кленами весна і вітер.
Дочасности красо незглибна,
невже ж тобою не п'яніти?

Я, сонцеві життя продавши
за сто червінців божевілля,
захоплений поганин завжди,
поет весняного похмілля.

ТРИ ПЕРСТЕНІ

Крилата скрипка на стіні,
червоний дзбан, квітчаста скриня.
У скрипці творчі сплять вогні,
роса музична срібна й синя.

В квітчастій скрині співний корінь,
п'янливе зілля, віск, насіння
та на самому дні три зорі,
трьох перстенів ясне каміння.

В червонім дзбані м'ятний трунок,
зелені краплі яворові.
Дзвони, окриленая струно,
весні шаленій і любові!

Підноситься угору дах,
кружляє дзбан, співає скриня.
І сонце, мов горючий птах,
і ранок спертий на вориння.

ЕЛЕГІЯ ПРО СПІВУЧІ ДВЕРІ

Співучі двері, сивий явір,
старий, мальований поріг.
Так залишилися в уяві
місця дитячих днів моїх,
так доховала пам'ять хлопця
затьмарені вже образи,
такий обмежений став обсяг
тієї пісні, що дрижить,
яка зворушенням хвилює
та все ж без зайвої сльози
пейзажі споминів малює.
І хочу знову пережить
хлоп'ячі радощі та бурі.
Швидкіш струмує в жилах кров
і сяють щастям очі хмурі,
в долоні легшає перо.

На кичерах сивасті трави,
черлений камінь у ріці.
Смолиста ніч і день смуглявий,
немов циганка на лиці.
Розсміяні палкі потоки,

немов коханці до дівчат,
злітають до долин глибоких,
що в сивій мряці тихо сплять
і куриться із квітів запах,
немов з люльок барвистих дим.
Дрижать ялиці в вітру лапах,
голосять шепотом дрібним,
течуть униз краплини шуму,
немов з гарячих пнів смола.
Сповитий в зелень і задуму,
п'є олень воду з джерела.
Квітчасте сонце спить в криниці
на мохом стеленому дні.
Кущем горючим таємниці
виходить ранком з глибині.
Співає пуща сном кудлатим,
прадавнім шумом загуло.
На схилі гір, неначе лата,
пришите до лісів село.

Корчма, мов кущ, що родить зорі,
свічками палиться вночі.
З горілки б'ють дими прозорі,
скриплять іржавії ключі.
Смичком вогнистим тнуть цигани,
розкотисто співає бас.
Пече музика й голос тьмяний

і струн сп'янілих лютий бряз.
Тремтить на флейті пальців десять,
музичне дерево горить.
Із бубна, мов із дзбану, ллється
роздзвонений, гарячий крик.
Палає скрипка, тихне, в'яне
і серце бубна співом п'яне.
І про опришків сотий раз
оповідає в пісні бас:
свячені кулі, литий пояс,
таємне зілля, дика борть,
заклята ніч і смерть в напоях,
що їх коханцям варить чорт.
Шалений місяць — мрійний тенор
веде містичну пісню тьми.
Дівчина, наче веретено,
в танку спідницями шумить.

Ще пам'ятаю: на воді
дрижачі іскри ранок сіє.
Ще пам'ятаю: білий дім,
де стіни з дерева та мрії.
Ще пам'ятаю: в сонці міст
рудий хребет ліниво гріє,
неначе велетенський кіт,
що в сні ледачім очі щулить.
І дім і міст мабуть стоять,

але для мене вже минули
і тільки споминoм горять.
Неситий крук над мостом крякав,
плило рікою сонце в світ.
Туди ходив ловити раки,
коли мені було п'ять літ.
Колола пальчики шипшина,
устами ссав солодку кров.
На зорі задививсь хлопчина,
але своєї не знайшов.

Тут сиве небо й сиві очі
у затурбованих людей.
Сльота дуднить і шиби мочить,
розмови стишені веде.
Під сивим небом розстелилась
земля вівса та ялівцю.
Скорбота мохом оповила
задуману країну цю.
Як символ злиднів виростає
голодне зілля — лобода.
Відвічне небо і безкрає,
відвічна лемківська нужда.

В таємних кручах давня Лада
ворожить хлопцям молодим.
В церквах горить Христовий ладан

і куриться молитви дим.
На небі тільки сині зорі
вислухують благальний спів
людей, що прості та безкрилі,
цілуючи в німій покорі
брудні обніжки вівтарів
устами чорними від пилу,
що їхні губи припорошить,
моління шлють Христу і Духу,
щоб допоміг здобути гроші
на хліб, на сіль і на сивуху.

Земля не родить, віє вітер,
на полі мох, мов теплий одяг,
а люди, як в усьому світі,
все родяться, терплять, вмирають.
Пожежі й повені проходять,
лишаючи лиш пустарі,
рокочуть війни і минають,
зміняються володарі,
літа пливуть, мов гірські води,
і про опришків дощ осінній
вже тільки спомини виводить.
Чимало бур так прогуло.
Лиш ти однакове й незмінне,
далеке лемківське село.

Туди, мов стріли, шлю слова,
туди крилата пісня лине.
З села такого вийшов я,
життя звеличник — верховинець.
З людей, що щирі та звичайні
приймали смирно долі пай
і поклонялись неба тайні
під знаком співного серпа.
І може був би тут оставсь,
як інші, покорився сам
і до землі німий припавши,
молився радісним вівсам,
та Той, що легкість дав сарні,
а бджолам квіти золоті
і кігті сталені для рися,
слова співучі дав мені
і гострі зуби, щоб в житті
я твердо й просто боронився.

Широкий світ, від серця ширший
і ширший вітер на селі.
Не помістити в цьому вірші
ні зір, ні неба, ні землі.
Шляхи широкі у безкрає,
поїхав хлопцем я у світ.
Насправді, стриму час не має,
хоч важко це нам зрозуміть.

Турботи, радощі, омани,
кохання, зрада, ночі тьмяні
і сіроокеє дівча.
Одчаю шал і пал любовний
і хмільність щастя і печаль,
нестямний захват молитовний,
доглибна знеохоти їдь
і ласка творчости найвища
— це все дало мені життя.
Його звеличую тут я
і кличу дням :мене п'яніть,
п'яніть мене! Хай смерти ближче,
хай на минулому іржа,
хай снігова спливе пороша,
думки нестримано дрижать,
а кожна, мов кришталь, ясна.
О молодосте, ти одна
незаплямована й хороша.

Співуча сінь, кріслатий явір
і тесаний, дзвінкий поріг.
Отак змальовує уява
місця хлоп'ячих мрій та втіх.

ЕЛЕГІЯ ПРО КЛЮЧІ ВІД КОХАННЯ

1

Зелений лист, крилатий ключ
і веретено і обруч
і знов сп'яняє, як сп'яняла,
похмільна юности кабала.
Палати знов і знову мерзти,
кохати знов і знов п'яніти!
На пальці елегійний перстень,
на серці елегійний квітень.

Містечко в сяйві ночі біле.
Невже ж тут друзів не згадать?
Росли ми разом і п'яніли,
кохаючи палких дівчат.
Таїлися від мрій бентежних,
вдавали гордих і твердих
і рвались в обшири безмежні,
що нам стелилися до ніг.
Дарунків повна юність світла,
мов скриня сповнена скарбів,
та мрія — ночі тьмяна квітка

вела, де обріїв межа
манила, мов любовний спів.
Щербились леза на ножах
і спалювались пориванння.
Квітчались місяцем доми
і тремтячи кохали ми,
хоча соромились кохання.

Почалось так: жарким тюльпаном
горіло сонце юним снам.
Дзвонила в сто фортепіянах
омельодійнена весна.
Смички, мов луки, вигинала
і веретена обертала,
ячала сотнею скрипок,
в криницях м'ятних напувалась,
рядном квітчастим розстелялась
і сипала пісні й пісок.

Пригадуєш: весна горіла,
немов закохане дівча.
Навпроти вийшов ти несміло
невловне щастя зустрічать.
Пригадуєш: циганський вітер
дівчатам поцілунки крав.
Кохання сім гарячих літер
на твому серці написав.

Пізнались ми. Весна дзичала,
немов стріла, що небо тне.
Кохала і з кохання в'яла
дівчина сп'янена вогнем.

Листар носив листи зелені,
листи шуміли. Ех, весна!
Плету пісні на веретені
про молодість, що промина.

2

Ночами грала окарина,
співали басом ковалі.
Несмілий і палкий хлопчина
не вмів знайти кохання слів.
Співали ранком білі теслі,
крутився колом дім ткачів.
Кохання мапу хлопець креслив,
весни дванадцять обручів.

Так народилась пісня в серці,
все замінилося у спів.
На амбразурі місяць сперся
й по шибі, мов краплина, сплив.
Вдивляючись в уста, що кличуть,
в розсміяних очей вогні,
різьбив ти в пам'яті обличчя,
щоб перелить його в пісні.
Кохав і зраджував кохану
та пісні ти не обманив.
Їй завжди вірний в північ тьмяну

ходив шукати в лісі слів.

Отак сплелись життя і пісня,
переливаючись в одне.
Одчай надхнення й радість пізня.
Куди ж ведуть слова мене?
Кохання й розпач так пізнало
жадібне серце юнака.
Устам лакомим завжди мало
палючих поцілунків. Так
перетремтіло, продрижало,
зажевріло і відлунало
і спалахнуло і зів'яло,
в болючу пісню перейшло.

Мов строф ганчар, що ліпить дзбани
з розспіваної глини слів,
проміняючи плач і сміх
в ліричне ремесло й купецтво,
невтишним серцем зрозумів,
що речі дві найкращі з всіх:
ясне кохання й
похмуре
мистецтво.

Співали ранком білі теслі,
на веретенах сміх ткачів.

Палючі строфи хлопець креслив,
весни дванадцять обручів.
Листар носив листи зелені,
листи шуміли. Ех, весна!
Плету пісні на веретені
про молодість, що промина.

Співають весняні ключі,
дзвенять черлені обручі
і знов палає, як палала,
п'янлива юности кабала.

ЕЛЕГІЯ ПРО ПЕРСТЕНЬ ПІСНІ

Я маю дім, при домі сад,
ліричні яблуні у ньому.
Мов свіже молоко, роса,
розваги мед мені палкому.
Мов капелюх, квітчастий дах
і дім мальований, мов скриня.
Злодії ходять по садах
крізь перелази та вориння.
Обгородити треба конче,
покласти мур з каміння й сну.
Росте в моюму саді сонце —
похмільна квітка тютюну.

Виходжу в сад і юне серце
незаспокоєне й невтишне
окрилюю зеленим скерцом
розспіваної тужно вишні.
Виходжу в сад, як сонце гасне
і вечір, мов струна, тремтить.
Життя звабливе і прекрасне
в одній хвилині пережить!
Виходжу в сад, слова зриваю,

дерев надхненних щедру дань.
Ой, хлопче, хлопче, ти в одчаю
красі нестямній в очі глянь!

Спалився вечір елегійний,
зів'яв, мов пісня, спопелів.
Збирай у дзбан слова спокійні,
свій молитовно юний спів!
Як ватра, сонце догоріло,
пожаром очі обпекло.
В горючому вінку несміло
схиляю радісне чоло.

Обвечоріло. Обкурилось,
мов сто кадильниць, ніч димить.
Кружалом сонце покотилось
назустріч місяцеві й тьмі.
Цвітучий дим, синява муть,
ніч зорями на небі шиє.
Ти, хлопче, обережний будь,
весна росою очі виїсть.

Знов пахне подув конвалійний,
насичується медом кров.
Хоч крок відміряно спокійний,
невтишне серце б'ється знов.
Господар саду — юний лірик
повільно йду під ночі спів.

Несу в долоні обважнілій
кіш повний спілих місяців.

Шумлять дерева елегійно.
Про що шумлять?
— Кохання й сон.
Так вечора душні обійми
вколишуть серце в свій полон.
Таємні тіні — квіти ночі
це душі білених дерев.
До місяця летіти хочуть,
та вітер їх не забере.

О, туго радісна й велика,
слова стрільчасті в небеса!
Це місяць — молодий музика
настроює, мов скрипку, сад.
Нестримна мріє і химерна!
Прослався в безвість ночі шлях.
Ні, небо слів тих не поверне
і не поверне їх земля.

Дерев послухай! Їхню сповідь
у книгу ночі запиши!
Мов явір, що тінь власну ловить,
схились до власної душі!

У книзі ночі срібні букви,
надхненні сторінки шумлять.
Її не візьмете до рук ви,
її до серця треба взять.
Мов зорі сплячі в глибині,
осяяні недійсним сном,
пробудяться слова на дні
душі окриленої і
відповідає співом дно.
Відповідає співом явір,
відповідає співом ніч,
спиняється невтишний крок.
Надхненним циркулем уяви
накреслиш коло рівних строф.

Хай серце сп'янене в цю мить
окрилюється і горить,
нехай злітають догори,
нехай зриваються увиш
думки схвильовані й крилаті!
О, слово, що в устах тремтиш,
невже ж мені тебе спиняти?
Я чую, як приходиш чорна,
п'янлива та болюча пісне,
шукає змісту гостра форма,
єдина, що мій жах помістить
і мою радість світляну

і всю знемоги глибину
і словом просто в серце тну,
аж трисне кров, мов крик одчаю,
з нестями й щастя умираю.

На дверях дому знак зловісний,
на дверях дому перстень пісні

ЕЛЕГІЯ ПРО ПЕРСТЕНЬ МОЛОДОСТИ

Розсунулись, мов карти, стіни,
угору стеля поплила
і вікна згасли в синій тіні,
найближчі речі вкрила мла.
Так ява стала сном.
Уже не стеля, лиш глибінь,
уже не стіни — далечінь
і наче іскри в тиші сплячій,
далекі, недосяжні в мряці,
дзвінкі, мінливі та дрижачі
засяли зорі над столом.

І я спокійний та невгнутий
під небом, що важке, мов камінь.
Мені сьогодні не заснути.
Пишу холодними руками
оці слова.

Ріка шумить, мов млин, що мрії меле.
Головокружним ночі хмелем
п'яніє голова.
Ось таємнішає природа

в безбожно первісній красі
(словами не розкрити тайн її).
Яка ж страшна оцього світу врода,
що отруїла дні мої.

От жив звичайно, як усі,
мантачив безтурботно час,
аж забаглось мені нараз
чогось незнаного.
Сьогодні вже не так, не так:
складнішає життя
і наче чорний стяг,
шумить над серцем кожна ніч
і місяць — мідний птах,
таємна рожа неба, лямпа
поетів та сновид
веде мене в сріблистих снах
зигзагом мрії та безумства
понад безодню світу.
Мов ртуть, підноситься солодкий жах
до горла і до мізку,
аж струни — нерви задрижать.
Тоді вдаряє пісня стусаном ножа,
тоді лунає пісня різко.

Ну, сам скажи,
навіщо це усе,

навіщо мерзти
в краси холоднім сяйві.
Ось, краще бережи
твоєї молодости перстень.
Отих хвилин,
коли ще світ, мов серце, був широкий,
коли не снився сон лихий мені,
коли ще хлопцем сивооким
сміявся щиро й дзвінко
та без журби мантачив дні.

Так час перегортає
мого життя нову сторінку.

І знаю тільки те,
що треба пісню, наче тінь, нести з собою,
що треба йти, невпинно йти
назустріч мертвій тишині
за зовом вітру — за зовом ночі,
аж попіл сну засипле очі.
Спочине серце під крилатим кленом,
порине в море трав зелене
і тільки пісня вільна, спіла,
жива, нестримна, горда, сміла
ітиме далі вже без мене.

ВЕСІЛЛЯ

Почалось так: упився я
від перших власних строф похмілля.
Був тільки місяць дружбою
на мому з піснею весіллі.
Як сталось те, як задзвеніло,
сказать не вмів оцього вам би,
коли б так серце не горіло.
Так народились перші ямби.
Слова не тесані в гамарні,
слова осріблені в вогні.
Складають радісні пісні
в весни заквітчаній друкарні.

Крутиться світ весняний і зелений.
Ясень співає і серце співа.
Пісня надхненним кружля веретеном,
на веретені сріблятъся слова.

Ясень осяяний сонцем упився,
перстень надхнення на серці тремтить.
Гей же, п'яній і лети і крутися
пісне моїх двадцятьох і трьох літ!

Крилатий вітер, дужий вітер,
що зорі, листя й ластівки несе,
сп'яняє серце. Ех, летіти
в зелений квітень, в синь пісень!

Піднявся день, мов олень з кручі,
ніч відплила, мов корабель.
Крилатий вітер і пахучий,
мов дзенькіт срібленихшабель.

Н А З У С Т Р І Ч

Росте хлоп'я, мов кущ малини,
підкови на шляхах дзвенять.
Ось ластівки в книжках пташиних
записують початок дня.

Запрягши сонце до теліги,
назустріч виїду весні.
Окриленим, хрещатим снігом
співають в квітні юні дні.

Про дівчат і про купців
оповідає давня повість.
Крилата чарка у руці,
жага і трунок гусне в крові.

Червінці дзвонять на столі
і місяць — найхмільніший келих.
Схилився вечір до землі
і срібним сяйвом ріки стелить.

Обплетений вітрами ранок
шугне, мов циганя з води,
і на піску кричить з нестями
обсмалений і молодий.

Ріка зміяста з дном співучим,
хвилясто хльостають вітри
і день ховає місяць в кручу,
мов у кишеню гріш старий.

Клюють ліщину співом коси,
дзвенить, мов мідь, широкий шлях.
Іде розсміяний і босий
хлопчина з сонцем на плечах.

Н А В І Т Е Р

Кинь пісню на вітер,
на вітер слова!
Десь шепотом віти,
десь шумом трава.

Не в воду глибоку,
а в сонце пливеш.
Подумай, нівроку:
ех, світ цей без меж!

Дме вітер у руна
життя молоде,
на яблуні струнах
долоні кладе.

Немає ще яблук...
Хтось кличе з яруг.
Послухай: це зяблик,
це сірий твій друг.

Ти сонно на яві,
ти п'яний від сну.
Десь шепотом явір
вітає весну.

Десь шелестом сливи...
Що ж більше тобі?
Сьогодні щасливий
ти птах, далебі!

П Е Й З А Ж   З   В І К Н А

Дивись: шумує день погожий,
кипить зелена заметіль.
В товстому дзбані варить рожі,
аж піна бризкає звідтіль.

Дуднить по шибах дощ цинобри
і скло відблискує, мов сталь.
Парує курявою обрій,
хвилює в димі ранніх сальв.

Підвівши очі зпонад книжки,
побачиш світ барвистим сном
і думка, вирвавшися нишком,
мов нетля, б'ється у вікно.

ЧАРКИ

Зелений ясень, серп і коні.
Прилипнув хлопець до вікна.
В чарки сріблисті і червоні
поналивалася весна.

І хочеться хлопчині конче
від весняних воріт ключа.
З трави неждано скочить сонце,
немов сполохане лоша.

С В І Т А Н О К

Сплигнула ніч з шумких дерев,
втікаючи понад дахами.
Замаяв голуб і дере
крильми хмарин іржаві плями.

Мов дзенькіт товчених склянок,
ясна музика підпливає.
Світанку куриться вино
і небо в синяві безкрає.

Аж юне серце затремтить
незаспокоєне й несите.
Устами спраглими в цю мить
всю хмільність світу хочу спити.

В Е Р Е Т Е Н О

Стрільчастий день, прозорий холод
і вся невпійманість краси.
Широко креслиш пісні коло.
Ех, пахне ринок. Срібло й синь.

Душа оструненa й зелена.
Сміється сніг, сміюся я.
Червоним сонця веретеном
закрутить молоде хлоп'я.

Ще гори куряться від снігу,
сім стріл, неначе сім пісень
і юнака вітає день
окриленим найменням: Ігор.

Горять скрипки в весільній брамі,
на ній стобарвний прапор дня.
Іду в захопленні й нестямі
весни розспіваної князь.

Д О Р О Г И

Розгорнулась земля, наче книжка
(дороги, дороги, дороги).
Зашуміла трава і принишкла,
простелилась нам юним під ноги.

Тільки небо і тільки пшениця
(над нами, за нами, під нами).
Тільки безкрай і далеч іскриться,
тільки безвість вітає вітрами.

Голубінь, золотавість і зелень
(яруги, галявини, кручі).
Розспівались таємно: дзінь-дзелень
цвіркуни в конюшині пахучій.

Залізиста вода із криниці
(дороги, дороги, дороги).
О, відкрий нам свої таємниці
дивний місяцю мідянорогий!

Бо в дорогах звабливая врода
(о, зелень! о, юність! о, мріє!).
Наша молодість, наче природа
колосистим ще літом доспіє.

К Л Е Н И

Схилились два самітні клени,
читаючи весни буквар
і знов молюсь землі зеленій
зелений сам, немов трава.

Прослий мохом лис учений
поетику для кленів склав.
Співає день, співають клени,
лопоче соняшна стріла.

ДО ВЕСНИ

Весно — слов'янко синьоока,
тобі мої пісні складаю!
Вода шумить у сто потоках,
що з дна сріблистим мохом сяють.

Направо льон і льон наліво,
дібровою весілля їде.
Скрипки окрилюються співом
і дзвонять тарілки із міді.

Розкотисті музики грають,
свячене сонце в короваю.
Весна весільна і п'янлива,
червоний клен, мов стяг.

Це ти мене заворожила
на смерть і на життя.

П І В Е Н Ь

Зоря майнула, мов стріла,
неначе іскра, пісня згасла
і тільки з мокрого зела
роса краплинами сплила,
мов слово, чиста й ясна.

Вже обріїв зігнувся рівень
у круглу смугу обруча
і ніч почала вже кінчатись,
неначе ватра, догоряти.
Ось ранок синім возом їде
і сонця сніп в село везе.
Крильми шумить червоний півень —
співучий з міді
серп.

С Е Л О

Корови моляться до сонця,
що полум'яним сходить маком.
Струнка тополя тонша й тонша,
мов дерево ставало б птахом.

Від воза місяць відпрягають.
Широке, конопляне небо.
Обвіяна далінь безкрая
і в сивім димі лісу гребінь.

З гір яворове листя лине.
Кужіль і півень і колиска.
Вливається день до долини,
мов свіже молоко до миски.

Р І З Д В О

Народився Бог на санях
в лемківськім містечку Дуклі.
Прийшли лемки у крисанях
і принесли місяць круглий.

Ніч у сніговій завії
крутиться довкола стріх.
У долоні, у Марії
місяць — золотий горіх.

К О Л Я Д А

Тешуть теслі з срібла сани,
стелиться сніжиста путь.
На тих санях в синь незнану
Дитя Боже повезуть.

Тешуть теслі з срібла сани,
сняться весняниї сни.
На тих санях Ясна Пані,
очі, наче у сарни.

Ходить сонце у крисані,
спить слов'янськеє Дитя.
Їдуть сани, плаче Пані,
снігом стелиться життя.

З Е Л Ь М А Н

Закрутився світ безкраїй,
зелень на землі й на небі.
Ой, дівчатам заплітають
у волосся сонця гребінь.

День зелений, день хрещатий,
герці радісних лошат.
В пісні важко передати
те, чим крилиться душа.

Їде Зельман білим возом,
тропарями дзвонить ранок.
Ой, скажи весільна лозо,
чому в серці хмільно й п'яно.

Весна, неначе карусель,
на каруселі білі коні.
Гірське село в садах морель
і місяць, мов тюльпан, червоний.

Стіл ясеновий, на столі
слов'янський дзбан, у дзбані сонце.
Ти поклоняйся лиш землі,
землі стобарвній, наче сон цей!

I.

Впливаємо в соснове море,
в сосновий шум, сосновий спів.
Над нами небо неозоре,
над нами дах стрункиx верхів,
над нами віддихом глибоким
парують оліясті пні.

І чуєш, як під твоїм кроком
зростають зела запашні.

Тут не бажаєм більш нічого —
обкутатися мохом сну,
в прапервісний природи морок,
в прадавню впасти глибину.

Хай в нашім тілі, наче в соснах,
густа живиця закипить.
Хай в наші жили зелень млосна
і полум'я спливе й блакить.

II

Вростем у землю, наче сосни
(лопоче лісу коругов).
Наллється в наші жили млосний
рослинний сік — зелена кров.

Корінням вгрузнуть ноги в глину,
долоні листям обростуть.
А бджоли до очей прилинуть
і мед, мов з квітів, питимуть.

Уже не кров — важка олія
в затвердлих ядрах набряка.
Немов малина, спіє мрія
солодка, пристрасна й п'янка.

Кущем черленим край дороги
ростеш у шумі тишини.
Лиш олень —
самець струнконогий
полохливої шука сарни.

З М І Я

Змія рослинна й кущувата,
змія покручена й слизька,
мов мокра палиця картата,
співає хлопцеві в руках.

Змія, мов рожа, гребеняста
росте зпід каменя кущем.
Слова рослинні і хвилясті
злітають радісним дощем.

Мов папороть, перед очами
стає прапервісність твоя:
ти ще рослина, ти ще камінь,
тебе обкручує змія.

Навчися лісової мови
із книги лисів та сарнят!
Виходить місяць до діброви
писать елегії на пнях.

Струмки полощуть срібло тиші,
в росі купається трава.
Хай найпростіші з всіх слова
у книзі лісу ніч напише!

Л И С Т

На клаптику паперу
рука напише слово
коротке:
прощай.

Хоч тьмяні очі знову, знову
обіцюють солодкий
одчай.

На клаптику паперу
рука напише тремтячи,
що тісно двом серцям
на світі
широкому.

ДАВНІЙ МОТИВ

Там хата білена й осніжені каштани
і місяць, наче сторож, ходить коло хати.
Це не сторінка з давнього роману,
це спомин хлопця, що не вмів кохати.

Мов дві гілки ліщини, розійшлись дороги
і вечір сині тіні кидає на воду.
Окремо в бурях пристрасти й знемоги
п'ємо життя печальну насолоду.

ЕЛЕГІЯ ПРО ПЕРСТЕНЬ НОЧІ

П'яніючи отруйним чадом
ночей сріблистих та гірких,
дивлюся в місяця свічадо
крізь шибу повну світляних,
холодних, синіх і тремких
далеких відблисків світів,
що кинуті у тьму горять
самітні, горді, золоті,
немов знаків санскритських ряд,
які прадавнім сном дзвенять
і перешіптують із дна
загубленого в морок дня
слова старої ворожби
в ім'я землі, в і'мя вогню.
Так віддають у владу сну
і заколихують спочить
серця сп'янілі в життьовій
нестямній, лютій боротьбі.
І чують очі дотик вій
і бачать іскри голубі.

Співають на дахах сновиди,
осріблюються краєвиди,
шумлять, мов ліс, в кімнатах стіни
і місяць мертвий, місяць синій
відчиняє п'ять брам ночі
над містом чорним та іскристим.
Тьмяніють ліхтарів вогні
і в шиби стріли б'ють сріблисті —
це стріли зір на вишині.
Зриваються слова з скрипок
в краси одчаю скам'янілих
і знов з портрету, з срібла рям
мальований на полотні
до мене кличе мій двійник.
Як я, шалені пише вірші
і рецитує і співа
і замінившися в музику,
портрет співаючи майне.
Тоді червона пляма крику
уста, мов іскра, перетне.
До мізку, в серце, до думок
вливає ніч, немов бальзам,
солодку краплю божевілля.

Годинник б'є, дві рожі, свічка
і маска — смерти чи кохання?
І завжди ніч і ніч відвічна
і перша й тисячна й остання.

НАД КНИЖКОЮ ПОЕЗІЙ

Люблю нераз вертатись до старого табурету,
де кілька книжечок лежить завинених в газету

Коли зза неба виринає ніч назустріч дневі,
мов спомин, випливають із полиць слова вишневі.

Слова, що пахнуть житом, сіном, соняшними днями,
надихані землею та навіяні вітрами.

Слова, що вимріяні у безсонні, довгі ночі,
коли стріла надхнення вбита в серце їддю точить

Зникають речі, розвіваються довкола стіни.
Тремчу над книжкою у вічности холодній тіні.

Н І Ч

Розкрита книжка, лямпа, блудні нетлі,
ляга на серце ржа думок.
На стінах тіні в'яжуть круглі петлі
в чудний і нерозплутаний клубок.

Мов чорний кіт, сів череватий чайник,
годинник, наче джміль, гуде.
Яка ж солодка ця принада тайни
та слово, що мов з каменю тверде!

Бляшане небо, олив'яний місяць
і ночі попелястий дим.
Невже ж нема на цьому світі місця
поривам нездійсненним та палким?

П І З Н Я Г О Д И Н А

Об вікно кажан крильми вдаряє,
все принишкло, стихло, охололо.
Безвість манить нездійсненним раєм,
наче ртуть, спливає в жили холод.

Ходиш, ходиш, дивні тіні водиш,
з болем родиться у серці пісня.
Поплили над світом чорні води
ночі.

Спати йди.

Година пізня.

Р А Н О К

Ранок блиснув. Сонце, мов червона цеґла,
покотилось бляхою дахів.
Ранок тіні й мрії розгорнув і знагла
піснею возів прогомонів.

Знову перекреслить неба синь безмірну
зір падучих лінія крива.
Місто дивно біле, майже неймовірне
з мли, немов з уяви, виплива.

Тільки цей куток ще тінню обійнятий,
скрипка, струни обвільнивши, спить.
Сонна тиша, лиш перо дзвінке й крилате
по папері, мов стріла, дзичить.

СУВОРИЙ ВІРШ

Не втекти вже, дарма, від жорстоких цих днів,
не втекти вже ні в мрію, ні в пісню.
Мов фальшива струна, так дзвенить кожний спів
під суворих світань весну пізню.

Вже не вирватись більше з затислих обійм,
треба глянути дням просто в вічі,
хоч навпроти вдаряє скажений прибій,
невблаганним нас визовом киче.

Не сховатись, дарма, в тиху тінь самоти,
не закрити долонями зору.
Гострий відблиск і відгомін хвиль долетить
крізь імлу, хоч найбільш непрозору.

Не сховатись, дарма, під наметом краси,
в чаді п'яному строф кришталевих.
Вітре днів, мої власні слова рознеси,
на шляхах їх розвій стомилевих!

О, поете, дарма, вже тобі не втекти,
треба визнати те, що найгірше:
чи самого себе не оббріхуєш ти
в цих п'янливих, розспіваних віршах?

СТРІЛА

Подай мені лютню з каміння
холодну, мов лід і блискучу, мов сталь!
О, не кантилена осіння,
зими променистий, іскристий кришталь.

Не зайві жалі легкозмінні,
не мелений мелос, не настрій шовковий.
Хай струни, як вістря кремінні,
деруть мої пальці і тнуть аж до крови.

О, визволь від слова безсили,
розчавлю притаєну зради змію.
Напружую струни і жили,
хай пісню, мов стрілу, у серце вам вб'ю.

С П Р О Т И В

Чи то струни, чи не струни,
чи то може вістря шпаг?
Вік минув зеленоруний,
що садами ніжно пах.

Навіть скрипки срібні жили
не заплачуть серед туч,
хоч на серце наложили
днів твердих тісний обруч.

Так стоятиме навпроти,
хоч до цього не привик,
наче скам'янілий спротив,
цей моєї пісні крик.

ГІРКЕ ВИНО

Мої дні жорстокі та холодні
полину навіяли в пісні,
потонули обрії в безодні
чорної весни.

Знов підказує мені до вуха
слів спокуслива, похмільна їдь,
що поглине серце завірюха,
хочби мимохіть.

Так складатиму в дні анестезії
цю отруйну дань моїм часам,
бо дарма: гірке вино поезії
мушу пити сам.

Нерозумна мрія зрадно кличе,
знаю, що омана це й фантом:
хочу вирізьбити днів обличчя
вірша долотом.

Заснули люди в чорнім місті,
під ковдрами леліють сни.
Твоєї мрії не помістить
цей світ безкраїй та тісний.

Замовкли голоси охриплі
і спокій крила розпина
і північ зерна маку сипле
та не для тебе тишина.

І ось дрібний, чорнявий хлопець
підніс долоні до чола.
Ні, суті світу ти не схопиш,
не вирвеш віршем корінь зла.

ПОЕТОВА ВЕСНА

Ну що ж, поете безіменних мрій?
В твоїй чернетці пишних віршів рій
дзвінкими римами впиває, як вино.

Ти крізь вікно
у далечінь глядиш:
вприскують сріблясті стебла трав,
небавом бризнуть яблуні бруньками
і край дороги виросте спориш.
На березовій скрипці вітер грав
і наче шовком, витер кожний камінь.
Ти піснею розпалене чоло
в долоні похилив.
Ось ярою весною зацвіло
і ти ще раз щаслив.
Твоє перо думкам слухняне
нових пісень ладнає гармонійний стрій.
Тремтить захоплення струною голос твій
і з неба ждеш вечірньої роси
і ловиш оком п'яним
на синім обрії хмаринки білольняні
у завороженому перстені краси.

Не знаєш сам, чи весело тобі, чи сумно
і б'є весна до голови.

— — — — — — — —

А за вікном юнацтво горде та безумне
готується на зрив новий.

ДО НАС!

Каштани в ранок сивий, попелястий
шуміли над твоїм вікном.
Ти встав, щоб далі ткати, далі прясти
турбот, пісень та мрій фантом.

(Каштани, наче прапори хвилясті).

Хай час від цвілі береже
шляхетне срібло весняного співу.
Та лиш послухай: тут уже
нова лунає пісня — рожа гніву.

Ось краще ти до нас ходи,
де, наче сосни рівні та високі,
юнацтва смілого ряди
відмірюють дзвінкі, пруживі кроки.

НІЧ НА ПЛОЩІ ЮРА

Північ чорна, наче вугіль,
ходить тінь по площі Юра,
в'ються обручами смуги
на блискучих, сірих мурах.
Місяць — таємничий перстень
вправлений у ночі гебан.
Будеш в срібнім сяйві мерзти
під холодним дахом неба.
Відрізнити сам не можеш,
що тут привид, а що ява,
чи це марево, чи може
дійсність, наче сон, лукава.
Це із скла й музики вежі,
це вогонь, що вже не гріє,
це останні світу межі,
це архітектура мрії.
Північ чорна, наче вугіль,
попіл сну на очі сипле,
різьбить сріблом в довгі смуги
небо до землі прилипле.

Дзвонить ніч на площі Юра.
Хрест, неначе ключ могутній.

І стає, мов тінь похмура,
нерозгадане майбутнє.

К л и ч у

Ці слова схвильовані,
ці слова неспокійні, грізні.
Їддю часу опльовані,
наче коні бичовані
батогами, злітають пісні.

Це тобі я складаю дань слів,
динаміко суворих днів!

Хоч в саду понад сливою
романтичної пташки нема,
мов добою щасливою,
своє серце виспівую,
бо мовчати не можу, дарма!

Моя пісня тобі і мій спів,
динаміко суворих днів!

Ось вітрами дебелими
вже надходить епоха світань.
Не словами веселими
з балядовими селами —
різко кличу в майбутнє: повстань!

Це для тебе любов моя й гнів,
динаміко суворих днів!

Вилітають — лиш стопи дзвенять,
аж майдан задрижав, розспівався.
Наче курява, стукіт піднявся,
мов туман, коли вітер шугне,
буря кроків пливе в запашне,
промінливе повітря та гне
по дорозі усе, мов солому.
На піску, на камінню дзвінкому
в бігу ноги скресали вогня.
Ні, даремно було би спинять,
ваші обрії, ваша земля вся.

П'яний ранок —
кучеряве дівча
на життя та на смерть поцілує.
Наче іскри летять з обруча
в весняній, закосиченій кузні,
це так соняшні стріли дзичать,
коли б'ють вас у груди потужні,
коли обрії головокружні
приманливо розкриють глибінь
і запрошують тут, куди тінь,

наче яструб, над серцем колує.

Підорвавшись стрілою з землі,
вигук ваш залунає навколо.
Попід небом, що в синій імлі
недосяжне, таємне, холодне
розгорнулось, мов книга безодні,
розстелилось в дрімучі лани,
хвилюванням тремкої струни
переливний роздзвониться голос.

Раннє сонце —
молоде оленя
прибігає зза лісу до вас.
Пролітають — лиш стопи дзвенять,
лиш майдан під ногами співа.

К І Н Ч А Ю Ч И

Кінчаючи цієї книги
співні, п'янливі сторінки,
не думай, друже, що у них я
горіти зможу крізь віки.

Із поривань, надхнень, одчаю
останеться лиш попіл мрій.
Бо ж пам'ятник крихкий лишаю
турботі й радості своїй.

Друзям юности й творчости:

Богданові Кравцеву »Дороги«,

Володимирові Ласовському »Село«,

Володимирові Гаврилюкові »Ліс«

присвячує

автор.

»Над книжкою поезій« з числа **»Дзвонів«** присвяченого **Богданові Лепкому.**

З М І С Т

Поезії з літ 1932—1934. Найбільше з весни 1933. Книжка друкована в грудні 1934.

На стор. 39 просимо справити »ринок« на »ранок«.